

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

tato metodika vás blíže seznámí s úkoly v pracovním listu, které jsou přichystány pro zpestření vaší samostatné prohlídky. Podle návodu si s žáky můžete pracovní listy vystříhnout a složit do podoby dopisní obálky, symbolu mezilidské komunikace, jež v tomto případě odkazuje k 50. letům 20. století. Během své prohlídky si všimněte šuplíků, které jsou označeny zeleně. Jsou naplněny herními prvky, které vás upozorní na některé zajímavosti vážící se k jednotlivým tématům. Pro lepší orientaci si před vstupem můžete vzít letáček s plánkem výstavy.

01 Školství, Politika

Usaďte se pohodlně do školních lavic a podívejte se na mapu první republiky, která ve třídě visí. Můžete si na ní ukázat, které země tvořily Československou republiku do roku 1938 (Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko, Podkarpatská Rus). Na základě toho si pak žáci do slepé mapy zakreslí hranice mezi českými zeměmi a Slovenskem a mezi Slovenskem a Podkarpatskou Rusí.

Zůstaňte ještě chvíli v lavicích. Dalším úkolem je poznat některé z osobností našich moderních dějin, jež jsou na fotografiích. Najít je můžete i na fotografiích či portrétech ve výstavě.

Správné řešení: zleva Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, Milan Rastislav Štefánik, Alexander Dubček, Václav Havel.

Až si všechny osobnosti společně určíte, můžete si povídat o tom, co mají společného (všichni byli politicky činní, Tomáš Garrigue Masaryk a Edvard Beneš byli našimi prvními československými prezidenty a spolu se Štefánikem se zasloužili o vznik ČSR atp.).

Běžte se nyní podívat na předměty vystavené v dlouhé vitrině u školní třídy. Úkolem žáků bude najít tři předměty na fotografiích a určit, komu z osobností, s nimiž se právě seznámili, patřily. Nejprve ať zkusí uhádnout, kdo z nich je mohl nosit.

Správné řešení: bunda Milana Rastislava Štefánika, 1919, ČSR; svetr Václava Havla, 1989, ČSSR; brýle Alexandera Dubčeka, 90. léta 20. století, ČSFR.

02 Krajina

V této části výstavy se seznámíme s některými živočišnými druhy z území Československa, které byly ohrožovány

nešetrnou zemědělskou činností, a také s vzácnými druhy, jež jsou symboly Tater (kamzík a svišť). Úkolem žáků je zvířata na obrázcích s pomocí exponátů ve výstavě poznat a následně pro ně najít vhodný domov. Nápomocná jim mohou být jejich druhová jména (například mandelík hajní, svišť horský).

Správné řešení: smíšený les – zubr, mandelík; step – drop; řeka – ledňáček, hlavatka; velehory – kamzík, svišť, orel.

03 Architektura

Zde si žáci zakreslí vybrané stavby. Domalují horský vysílač a hotel na vrcholu Ještěd (ateliér SIAL, Karel Hubáček, Zdeněk Patrman, Otakar Binar, 1966–1973) a na řece Dunaj most Slovenského národního povstání s vyhlídkou nazývanou UFO (Jozef Lacko, Ladislav Kušnír, Ivan Slameň, 1967–1972).

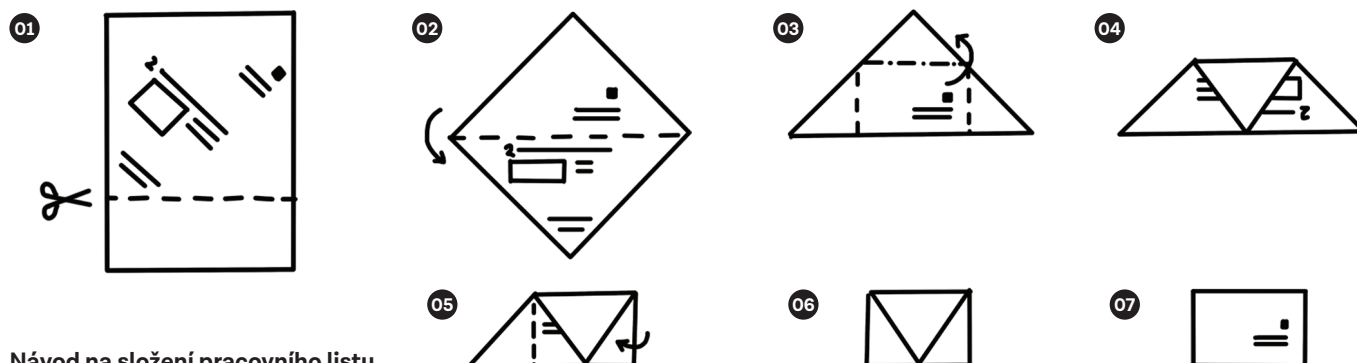
04 Město a venkov

Inspirujte se vystavenými předměty k vyprávění si o rozdílech života ve městě a na venkově (například model prvorepublikového stavení, sídliště) dnes a dříve. Nejmarkantnější rozdíly byly za první republiky, kdy na vesnicích nebyl zaveden veřejný vodovod, lidé využívali studny, vesnice nebyly elektrifikovány a lidé si svítili lampami. Na vesnici se znal každý s každým, lidé si vzájemně pomáhali, také více fungoval výměnný obchod, kde si za službu či pomoc platili v naturáliích. Žáci si do pracovního listu poznamenají ty rozdíly, které jim přijdou zásadní.

05 Volný čas

Poslední úkol se věnuje volnočasovým aktivitám v rámci vybraných zájmových organizací, jejichž členy se mohli lidé v Československu stát (pozn.: Sokol, Skaut a Klub českých turistů byly komunistickým režimem zakázány). Žáci mají podle obrázků poznat, o jakou organizaci jde. Ve výstavě jsou k vidění atributy jako sokolský kroj, mapa s turistickými cestami značenými Klubem českých turistů atp., které jim mohou pomoci.

Správné řešení: určení obrázků – zleva Sokol, Skaut, Pionýr, Klub českých turistů; seřazení podle doby vzniku – Sokol (1862), Klub českých turistů (1888), Skaut (1911), Pionýr (1949).

Návod na složení pracovního listu

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

tato metodika vás blíže seznámí s úkoly v pracovním listu, které jsou přichystány pro zpestření vaší samostatné prohlídky. Podle návodu si s žáky můžete pracovní listy vystříhnout a složit do podoby dopisní obálky, symbolu mezilidské komunikace, jež v tomto případě odkazuje k 50. letům 20. století. Během své prohlídky si všimněte šuplíků, které jsou označeny zeleně. Jsou naplněny herními prvky, které vás upozorní na některé zajímavosti vážící se k jednotlivým tématům. Pro lepší orientaci si před vstupem můžete vzít letáček s plánkem výstavy.

01 Vznik ČSR

V úvodní části výstavy jsou prezentovány významné dokumenty, které sehrály zásadní roli v dějinách Československa a osudech jeho obyvatel. Dříve než si je prohlédnete, vyzkoušejte, zda některé z nich žáci poznají na základě úryvků v pracovním listu.

Správné řešení: 1) protokol Hácha–Hitler, 15. 3. 1939; 2) první československý zákon, 28. 10. 1918; 3) mnichovská dohoda, 29. 9. 1938; 4) Washingtonská deklarace, 18. 10. 1918.

02 Školství

Úkolem je zamyslet se nad rolí studentů v mezních chvílích našich moderních dějin (1939, 1948, 1968–1969, 1989) a pokusit se k tomuto tématu ve výstavě dohledat nějaké předměty. Vystavena je tu například vyhláška ze 17. listopadu 1939 o uzavření českých vysokých škol a popravě studentů, posmrtná maska Jana Palacha, kopírka z amerického velvyslanectví, kterou používali studenti v roce 1989, fotografie zachycující zásah dne 17. listopadu a následující demonstrace v období tzv. sametové revoluce.

03 Víra

Hledanými předměty jsou:

- 1) Zlatá růže z Velehradu, 1985;
- 2) kněžské roucho, které při bohoslužbách používal biskup Gorazd, 30.–40. léta 20. století.

Žáci by měli dále z popisků zjistit více o osobnostech a událostech, které jsou s nimi spjaty. Návodné otázky:

Kdo růži věnoval velehradské bazilice a co se stalo při každoroční velehradské pouti v roce 1985, nedlouho po udělení tohoto vyznamenání?

Komu patřilo toto roucho? Šlo o významnou osobnost, která byla za druhé světové války popravena nacisty. Zjistěte proč.

Odpovědi:

Zlatou růži z Velehradu věnoval velehradské bazilice 28. 6. 1985 papež Jan Pavel II. Měla mimo jiné posílit věřící v komunistickém Československu, což se také stalo. Za několik dní po udělení tohoto vyznamenání došlo v rámci tradiční velehradské poutě k velké protirežimní demonstraci.

Sv. Gorazd byl významnou osobností našich dějin. V českých zemích položil základy pravoslavné církve. Vzal na sebe odpovědnost za ukrývání parašutistů, kteří provedli atentát na Heydricha. Ukrývali se v kostele sv. Cyrila a Metoděje. V důsledku toho byl biskup Gorazd nacisty vzat do vazby a v září roku 1942 popraven.

04 Média a propaganda

Žáci zde mají najít příklady kultu osobnosti z období první republiky a reálného socialismu. Jsou jimi například:

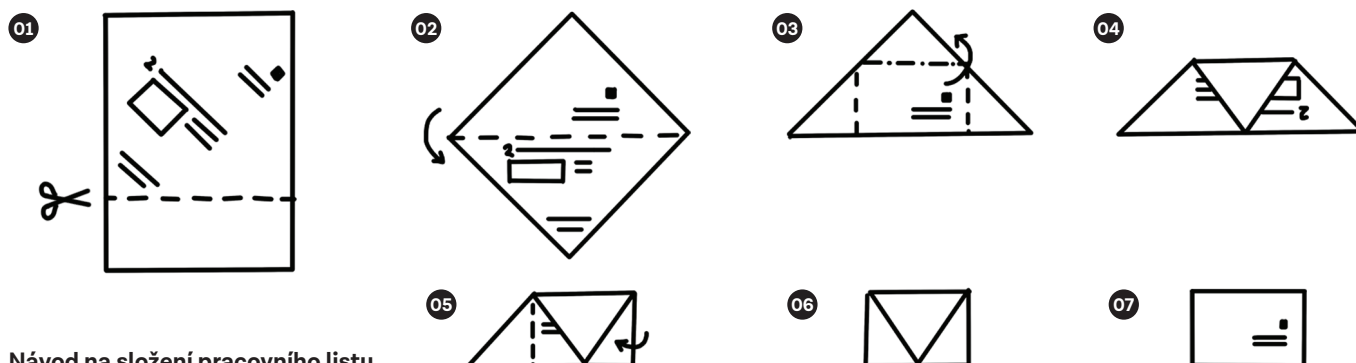
První republika: obraz Apoteóza Milana Rastislava Štefánika s múzou Meleté, plechovka od bonbonů firmy Jerle a spol. s motivy státních symbolů a portrétem T. G. Masaryka, porcelánový talíř s portrétem TGM, kraslice s textem o TGM.

Reálný socialismus: housle s hlavičkou Klementa Gottwalda, busta Vladimíra Iljiče Lenina, skleněná váza s portrétem Klementa Gottwalda ad.

05 Pohyb

V rámci posledního úkolu se seznámíme s fenoménem Slovenské strelky, nejrychlejšího železničního spojení Praha–Bratislava. Do provozu byla strelka uvedena v roce 1936 a trasu dokázala urazit za – tipněte si – 4 hodiny a 18 minut.

Do pracovního listu si ji žáci následně mohou zakreslit podle vystaveného modelu.

Návod na složení pracovního listu

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

tato metodika vás blíže seznámí s úkoly v pracovním listu, které jsou přichystány pro zpestření vaší samostatné prohlídky. Podle návodu si s žáky můžete pracovní listy vystříhnout a složit do podoby dopisní obálky, symbolu mezilidské komunikace, jež v tomto případě odkazuje k 50. letům 20. století. Během své prohlídky si všimnete šuplíků, které jsou označeny zeleně. Jsou naplněny herními prvky, které vás upozorní na některé zajímavosti vážící se k jednotlivým tématům. Pro lepší orientaci si před vstupem můžete vzít letáček s plánkem výstavy.

01 Vznik ČSR

V úvodní části výstavy jsou prezentovány významné dokumenty, které sehrály zásadní roli v dějinách Československa a osudech jeho obyvatel. Při jejich prohlížení by žáci měli získat odpovědi na otázky v prvním úkolu – čeho se dokumenty týkají a časové zařazení.

Správné řešení: mnichovská dohoda (odstoupení pohraničních území Československa Německu, 29. 9. 1938); Pittsburská dohoda (spojení Čechů a Slováků v budoucím společném státě, 30. 5. 1918); Vídeňská arbitráž (odstoupení jižního a východního Slovenska a Podkarpatské Rusi Maďarsku); první československý zákon (o zřízení samostatného československého státu, 28. 10. 1918); protokol Hácha–Hitler (postoupení Čech a Moravy pod ochranu Německé říše, 15. 3. 1939); Washingtonská deklarace (prohlášení nezávislosti československého státu, 18. 10. 1918).

02 Politika

Usaďte se pohodlně do školních lavic a přečtěte si úryvek v pracovním listu. Žáci by se nejprve měli pokusit časově zařadit a posléze určit, o jaké prohlášení jde. Na originál dokumentu Charty 77 se následně mohou jít do výstavy podívat a doplnit zbývající informace. Doporučujeme vzít si s sebou i kopie, které se žákům rozdají do lavic.

03 Školství

Úkolem je zamyslet se nad rolí studentů v mezních chvílích našich moderních dějin (1939, 1948, 1968–1969, 1989) a pokusit se k tomuto tématu ve výstavě dohledat nějaké předměty. Vystavena je tu například vyhláška ze 17. listopadu 1939

o uzavření českých vysokých škol a popravě studentů, po-smrtná maska Jana Palacha, kopírka z amerického velvyslanectví, kterou používali studenti v roce 1989, fotografie zachycující zásah dne 17. listopadu a následující demonstrace v období tzv. sametové revoluce.

04 Víra

Hledanými předměty jsou:

- 1) hlava P. Marie z mariánského sloupu v Praze, Jan Jiří Bendl, 1650;
- 2) kněžské roucho, které při bohoslužbách používal biskup Gorazd, 30.–40. léta 20. století.

Žáci by měli dále z popisků zjistit více o osobnostech a událostech, které jsou s nimi spjaty. Návodné otázky:

Čeho je to fragment? Z jaké doby pochází a kdo je autorem? Co se s touto památkou stalo v roce 1918 a proč?

Komu patřilo toto roucho? Šlo o významnou osobnost, která byla za druhé světové války popravena nacisty. Zjistěte proč.

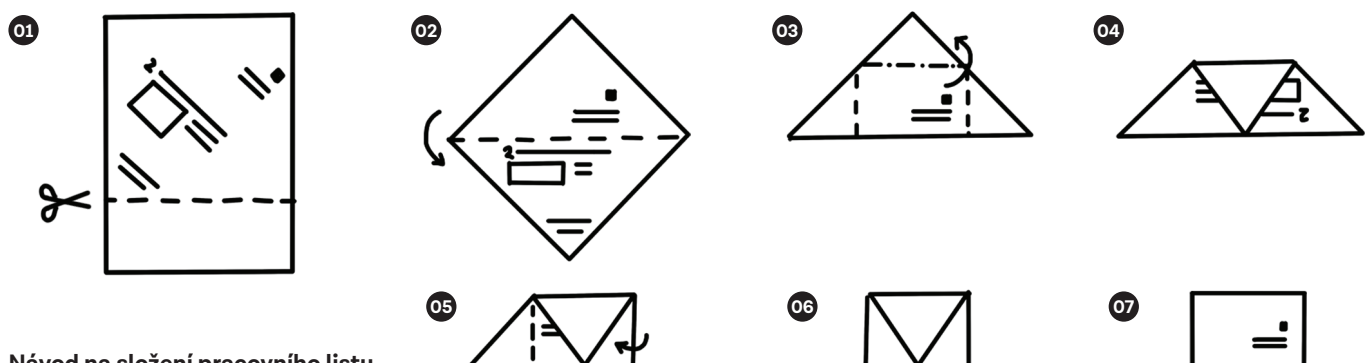
Odpovědi:

Jde o fragment nejstaršího mariánského sloupu v Čechách. Sloup vytvořil raně barokní sochař Jan Jiří Bendl. V listopadu roku 1918 byl monument svržen rozvášněným davem, který si jej spojil se symbolem habsburské nadvlády.

Sv. Gorazd byl významnou osobností našich dějin. V českých zemích položil základy pravoslavné církve. Vzal na sebe odpovědnost za ukrývání parašutistů, kteří provedli atentát na Heydricha. Ukrývali se v kostele sv. Cyrila a Metoděje. V důsledku toho byl biskup Gorazd nacisty vzat do vazby a v září roku 1942 popraven.

05 Město a venkov

Na základě vystavených předmětů a popisků žáci dohledají, která politická strana byla za první republiky nejsilnější a kdo jí předsedal. Předměty, které se k tomuto tématu vážou: prapor Odborové jednoty republikánských zaměstnanců v Hostivěři, rodišti Antonína Švehly; sádrová soška Antonína Švehly; čestný doktorát Antonína Švehly ad.

Návod na složení pracovního listu